

Dr. Juhász Erika – Tátrai Orsolya: A TERD – LLL munkacsoport néhány 2008. évi eredménye

A munkacsoport által a kutatásban vállalt feladatok 2008-ra:

- korábbi kutatások vonatkozó eredményeinek összefoglalása,
- a Partiumi térség felnőttképzési szervezeteinek összegyűjtése, jellemzése.

2009 folyamán ennek folytatásaként a felnőttképzésben részt vevők esettanulmányok keretében történő vizsgálata és ennek elemzése történik Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyékben.

A munkacsoport munkáját számos előzetes kutatás eredménye segítette, amelyek közül kiemelkedő az 1997-2001. között zajlott **Felnőttoktatási Atlasz kutatás**. A kutatás német minta alapján jött létre, koordinálója a Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézetének Budapesti Projektirodája volt. A kutatás keretében műhelymunka során alakítottuk ki a felmérés módszerét, kérdőívét, amelyhez a németországi kérdőívet mintaként felhasználtuk. Ezt követően a kutatás első fázisában a megyeszékhelyek felmérése történt meg 23 kutató közreműködésével (a főváros felmérését egy 5 fős csoport végezte, a többi megyeszékhely felmérését 1-1 kutató). A kutatás második fázisaként Hajdú-Bihar, Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye összes településének felmérése megtörtént. Ezért is jelentős ez a kutatás a TERD kutatásunkhoz kapcsolódóan.

A továbbiakban a Partiumi térség felnőttképzési szervezeteinek és publikációnak összegzését mutatjuk be.

Magyarország

Magyarországon a közoktatási-, szakképző- és felsőoktatási intézmények, közhasznú társaságok, egyesületek, köztestületek, alapítványok, egyéb jogi személyek, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, egyéni vállalkozók, illetve Magyarországon oktatási tevékenységet folytató külföldi személyek, szervezetek a 48/2001. (XII. 29.) OM rendelet¹, valamint a *felnttktkpzrsrl szóló 2001. évi CI. törvény*² értelmében csak abban az esetben jogosultak felnőttképzési tevékenység és a felnőttképzési tevékenységhez kapcsolódó szolgáltatás megkezdésére, ha szerepelnek a felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartásában. (L. a felnttktkpzrsrl szóló 2001. évi CI. törvény 8. paragrafusának 1. bekezdését) A törvény szövege szerint a nyilvántartásba történő bejegyzés kérelemre történik és négy évig érvényes. A felnőttképzési tevékenységet végző intézményeket, szervezeteket 2004. január 31-ig az Országos Közoktatási Értékelési és Vizsgaközpont (röviden OKÉV) tartotta nyilván, ezen időpontot követően – a felnőttképzési törvény 2003-as módosítása kapcsán – a regisztrálást, nyilvántartást már a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter, illetve 2006-tól a szociális és munkaügyi miniszter által kijelölt megyei (fővárosi) munkaügyi kirendeltségek végzik.

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium honlapján (SzMM 2008) található nyilvántartásból kitűnik, hogy jelenleg **Hajdú-Bihar megye** 82 településéből mindössze 6 településen (7%) folytatnak akkreditált felnőttképzési tevékenységet összesen 62 intézményben. A legtöbb felnőttképzési intézmény a megyeszékhelyen, Debrecenben (lakosságszám: 204.297 fő) működik. Az itt található 49 képző szervezet dominanciája egyrészt a térségben játszott

¹ Módosítja a 5/2004. (II. 24.) FMM rendelet.

² Módosítja a 2003. évi CVI. törvény.

gazdasági szerepével, magas lakosságával, illetve kiépült intézményhálózatával magyarázható. A városban a rendszerváltás után számos állami tulajdonban lévő céget felszámoltak, minek következtében ezek veszítették el munkahelyeiket. A kilencvenes évek elején számos olyan vállalkozás, intézmény alakult Debrecenben, amely – az újbóli munkába állást elősegítendő – munkanélküliek részére szervezett különféle (át)képzéseket. A napjainkban is töretlen népszerűségnek örvendő átképző tanfolyamok mellett jelentős hangsúlyt kapnak a továbbképzését célzó kurzusok is, hiszen a városban működő külföldi érdekeltségű vállalkozásoknak, állami és magán cégeknek egyre nagyobb szükségük van jól képzett, szakértelemmel rendelkező munkaerőre. A felsorolásból az is látható, hogy a megye második legnépesebb településén, Hajdúböszörményben (32.220 fő) mindössze 5 felnőttképzéssel foglalkozó intézmény, vállalkozás működik, ezzel ellentétben a fele akkora lélekszámú Berettyóújfalu (16.107 fő) településen is 5 intézmény rendelkezik felnőttképzési akkreditációval. Hajdúszoboszló (24.541 fő) a megye harmadik legnagyobb városában a képzési intézmények és a képzések számának tekintetében is messze lemarad mind Hajdúböszörménytől, mind Berettyóújfalutól egyetlen akkreditált intézményével. Szintén egyetlen felnőttképzési tevékenységet folytató szervezetet, vállalkozást akkreditáltak a negyedik és ötödik legnépesebb hajdú-bihari településein, Hajdúnánáson (19.090 fő) és Balmazújvárosban (18.607 fő) is.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye már 75 akkreditált intézménnyel rendelkezik, és ennél jelentősebb különbség, hogy ezek az intézmények a megye 14 településén működnek, bár itt a települések száma 229 db, így arányaiban nem jobb a helyzet (6%). Itt is meghatározó a megyeszékhely, Nyíregyháza (lakosság: 120.000 fő) dominanciája a 41 akkreditált intézmény révén Debrecenhez hasonló ok mentén. Emellett több intézmény található Mátészalkán (lakosság: 19.822 fő, 8 db intézmény), Nagykállón (10.320 fő, 6 db), Baktalórántházán és Kisvárdán (3798 fő, 18.850 fő, 4-4 db), valamint Vásárosnaményben és Tiszavasvárin (9.469 fő, 14.752 fő, 2-2 db). A többi település egy-egy akkreditált intézménnyel rendelkezik, így Biri (lakosság: 1445 fő), Bocskai kert (lakosság: 2986 fő), Csenger (lakosság: 5432 fő), Nyírbátor (lakosság: 13.768 fő), Sóstóhegy (lakosság: 1519 fő), Ópályi (lakosság: 3200 fő) és Tarpa (lakosság: 2358 fő). Ezek között azonban már több kimondottan kisfalunak minősül, ezért a Hajdú-Bihar megyei megyeközpont dominanciához képest elmondható, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében sokkal jobb az intézményekhez való hozzáférés lehetősége, ezáltal az esélykiegyenlítő felnőttoktatás szerepe.

Ezen intézmények felmérése, az intézmények körében végzett általános jellemzés az alapja annak, hogy 2009. tavaszán elindulhasson a kérdőíves felmérés a felnőttképzésben résztvevők körében.

A magyarországi felnőttképzésről szóló fontosabb publikációk:

Bajusz Klára – Heribert Hinzen – Horváthné Bodnár Mária (1998): Magyarország városainak felnőttoktatási atlasza. In: *Kultúra és Közösség*, 1998/4-1999/1. szám, 61-81. p.

Hinzen, Heribert (2000): Institutionen auf dem Weiterbildungsmarkt ungarischer Städte. Eine zweite Auswertung der Ergebnisse. (Intézmények a magyar városok továbbképzési piacán. Az eredmények második kiértékelése.) In: Uő: *Ungarische und deutsche Erwachsenenbildung. Europäische Partnerschaft und internationale Zusammenarbeit.* (A magyar és a német felnőttoktatás. Európai partnerség és nemzetközi együttműködés.) [Internationale Perspektiven der Erwachsenenbildung 25. (A felnőttképzés nemzetközi perspektívái sorozat 25. kötet.)] Bonn, Institut für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes e. V., 105-118. p.

- Juhász Erika (2000): Adult education in towns of Hajdú-Bihar county. (Felnőttképzés Hajdú-Bihar megye városaiban.) In: *Erwachsenenbildung in Zentraleuropa an Universitäten und Forschungseinrichtungen. Entwicklung, Veränderungen und Perspektiven.* (Felnőttképzés Közép-Európában az egyetemeken és a továbbképző intézményekben. Fejlődés, változások és perspektívák.) VI Symposium Geschichte der Erwachsenenbildung in Zentraleuropa. (VI. Közép-európai Felnőttképzési Szimpózium.) Pécsvárad
- Juhász Erika (2001): A Felnőttoktatási Atlasz kutatás Magyarországon. In: Horváthné Bodnár Mária (szerk.): *Partnerség az élethosszig tartó tanulásért. Az európai modernizációs folyamatok a magyar felnőttoktatásban.* [Felnőttoktatás, továbbképzés és élethosszig tartó tanulás sorozat 27. kötet.] Budapest, IIZ/DVV, 85-92. pp.
- Juhász Erika (2001): A non-profit szervezetek Hajdú-Bihar megye felnőttoktatási intézményrendszerében. In: *Művelődés – Népfőiskola – Társadalom*, téli szám, 6-7. pp.
- Juhász Erika (2001): The appearance of areal differences in the Hajdú-Bihar county's institutional system of adult education. (Területi különbségek megjelenése Hajdú-Bihar megye felnőttoktatási intézményrendszerében.) In: Jozef, Katus (ed.): *Globalisation and regional development.* (Globalizáció és regionális fejlődés.) European Symposium of Volunteer Association 2001 Conference. (Önkéntes Szervezetek Európai Szövetsége, 2001. évi Konferencia.) Poland, Potok Zloty
- Juhász Erika (2002): Településtipológiai különbségek Hajdú-Bihar megye felnőttoktatási intézményrendszerében. In: B. Gelencsér Katalin – Pethő László (szerk.): *Közművelődés és felnőttképzés. Írások Maróti Andor 75. születésnapjára.* Budapest, Élethosszig Tartó Művelődésért Alapítvány, 114-122. pp.
- Juhász Erika (2005): Az egész életen át tartó tanulás intézményei Hajdú-Bihar megyében. In: Pusztai Gabriella (szerk.): *Régió és oktatás. Európai dimenziók.* [Tanulmányok a nevelésszociológia köréből sorozat I. kötet.] Debrecen, Doktoranduszok Kiss Árpád Közhasznú Egyesülete, 252-261. pp.
- Juhász Erika (2007): Az élethosszig tartó tanulás intézményi lehetőségei. In: T. Molnár Gizella – T. Kiss Tamás (szerk.): *A kultúráközvetítés elmélete és gyakorlata.* Szeged, SzTE JGyTF
- Koltai Dénes 2005. *Felmérés a hazai akkreditált felnőttképzési szervezetek működéséről.* Bp.:NSZFI
- Koltasi Dénes 2005. *Felmérés a hazai akkreditált felnőttképzési szervezetek programjainak helyzetéről.* Bp.:NSZFI
- Kozma, Tamás (2000): *Regionális együttműködések a harmadfokú képzésben.* [Educatio füzetek sorozat 227. kötet.] Bp., Oktatókutató Intézet

Románia

Jelentősebb felnőttképzési szervezetek:

A felnőttképzés terén a Partiumi térségben nagyobb szervezet nem működik. Az alábbi országos szervezetek tevékenységének hatásai terjednek ki a térségre:

1) "EUROED" ASSOCIATION, Bukarest (kontakt személy: Mariana Matache)

A szervezetet 2005-ben alapították felnőttképzési céllal. Fő tevékenységei: képzések szervezése, az EU-s felnőttképzési elvárások érvényesítése Romániában, kapcsolattartás a hivatali szervekkel, minisztériumokkal érdekérvényesítési céllal, tanulmányutak Európa országaiban, Európai projektekben való együttműködések kialakítása.

2) ANUP Universitatea Populara „Ioan I. Dalles”, Bukarest (kontakt személy: dr. Nicolae Săcăliș, Ileana Boeru)

1990-es évek elején alakult a felnőttképzés ernyőszervezeteként. Fő feladata a felnőttképzés szereplői és a minisztériumok közötti közvetítés.

3) IIZ DVV Project Office, Bukarest (kontakt személy: Mariana Matache)

A Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézetének Projektirodája a romániai felnőttképzés fejlesztéséért: publikációs lehetőségek, konferenciák, kutatások finanszírozása, együttműködés erősítése.

4) Centre Zonale ale Educatia Adultior (CZEA) – Bukarest

A felnőttképzés 8 regionális központját koordinálja, érdekeiket képviseli, szakmai (elsősorban felnőttképzés módszertani) anyagokkal látja el őket.

A romániai felnőttképzésről szóló fontosabb publikációk:

Folyóirat:

Paideia magazine

Tanulmányok:

Laura & Carol Capita: *Country Reports on Education Romania*. In: http://www-gewi.kfunigraz.ac.at/csbsc/country_reports/Education_Romania.htm

Kulich, Jindra: *Adult Education in Romania*. In: http://eric.ed.gov/ERICWebPortal/custom/portlets/recordDetails/detailmini.jsp?_nfpb=true&_ERICExtSearch_SearchValue_0=EJ153203&ERICExtSearch_SearchType_0=no&accno=EJ153203

ROMANIA – National Report on the Development and State of the Art of Adult Learning and Education (ALE). In: <http://www.unesco.org/uil/en/UILPDF/nesico/confintea/Romania.pdf>

Bala, Heike Catrin: *Amintiri pentru viitor: Un seminar despre metodele de reevaluare a istoriei*. (Emlékek a jövő számára: történelmi kutatási szeminárium.) București: Editura Fiat Lux, 2003.

Boeru, Ileana (ed.): *Introducere în Educația Adultilor*. (Bevezetés a felnőttképzésbe.) București: Editura Fiat Lux, 1995.

Educația Permanentă în România – 1990-2000. (Felnőttképzés Romániában – 1990-2000. – București:k.n., 2000.

Isac, Ionuț: *În căutarea modelului paideic*. (A Paideic modell áttekintése.) Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2000.

Lernen für alle / Learning is for everyone: Adult learners weeks in South-Eastern Europe, a review. (A tanulás mindenkié: Felnőtt tanulók hete Dél-Kelet-Európában: áttekintés.) Bonn:IIZ/DVV, 2002.

Săcăliș, Nicolae: *Grundtvig, Danaismul și Civilizația Nordică*. (Grundtvig, Danaismul és az északi civilizáció.) Bukarest:ANUP, 2000.

Sava, Simona – Matache, Mariana (coord.): *Portret al Educației adulților în România*. (Romániai felnőttképzők portréja.) Bukarest:EUROED, 2002. és In: http://www.inebis.org/index.php?module=pagemaster&PAGE_user_op=view_page&PAGE_id=85&MMN_position=148:7:25

Schifirneț, Constantin: *Educația adulților în schimbare*. (Felnőttképzés átmenetben/átalakulóban.) București: Editura Fiat Lux, 1997.

Sellnow, Reinhard: *Atelierul viitorului*. (Jövőműhely.) București: Editura Fiat Lux, 1997.

Ukrajna

Jelentősebb felnőttképzési szervezetek:

A felnőttképzés terén a Partiumi térségben nagyobb szervezet nem működik. Az alábbi országos szervezet tevékenységének hatása terjed ki a térségre:

Training Centre Alliance, Donetsk (kontakt személy: Svitlana Zakrevska)

1998-ban Amerikai oktatási szervezetekkel való kapcsolat révén alakították ki a szervezetet civil szervezeti formában. Azóta Észak-Ukrajna és Dél-Ukrajna számos szervezete kapcsolódott hozzájuk. Fő tevékenységeik: kutatási koordináció, felnőttképzés népszerűsítése, honlap, újság működtetése, konferenciák és műhelymunkák szervezése, képzésfejlesztés, projektmenedzsment, részvétel nemzetközi projektekben.

Ukrainian Coordination Bureau of Adult Education Program in Ukraine, Kiev (kontakt személy: Larysa Sigayeva)

A felnőttképzési programokat koordináló irodaként működik: elsősorban jogi, módszertani segítséget nyújt.

Az ukrajnai felnőttképzésről szóló fontosabb publikációk:

Felnőttképzéssel kapcsolatos újságok:

Első lépések

A te választásod

Utad a Sikerhez

Tanulmányok:

Pyrch, Tymothy: *Introducing the Community Development Concept in Ukraine: Facilitating Trans-cultural Learning*. University of Calgary, Canada. In:

<http://www.edst.educ.ubc.ca/aerc/2000/pyrcht1-final.PDF>

Sigayeva, Larysa: *Adult Education in Ukraine: Problems and Ways of Settlement*. Ukrainian Coordination Bureau of Adult Education Program in Ukraine. Kyiv. In:

<http://aeduca.upol.cz/2007/sbornik/SOUBORY/ICT/ICT08Sigayeva.pdf>

The EFA 2000 Assessment: Country Reports. Ukraine. In:

http://www.unesco.org/education/wef/countryreports/ukraine/rapport_1.html

Vasylenko, Olena: *Adult Learners' Weeks in Ukraine Join Forces in Promotion of Lifelong Learning*. Responsible Secretary of Ukrainian Coordination Bureau of Adult Education Program in Ukraine, Kyiv, Ukraine. In:

<http://aeduca.upol.cz/2007/sbornik/SOUBORY/ICT/ICT10Vasylenko.pdf>